

Wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Ziekentfondswet en de Kinderbijslagwet voor kleine zelfstandigen (maatregelen ten behoeve van minder draagkrachtigen)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Reeds bij de behandeling van de begroting van het departement van de ondergetekenden voor het jaar 1969 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, alsmede bij de beraadslaging in die Kamer over de brief van de Minister van Economische Zaken van 20 februari 1969 over het prijsverloop sinds 1 januari 1969 is onder meer aan de orde gekomen de vraag, in hoeverre het mogelijk is op korte termijn enige verbetering te brengen in de financiële positie van een aantal groepen, die tot de minder draagkrachtigen moeten worden gerekend. De eerste ondergetekende heeft daarbij te kennen gegeven, dat hij deze aangelegenheid in welwillende overweging wilde nemen. Hij deelde daarbij mede, dat zijn gedachten uitgingen naar maatregelen in het kader van de vrijwillige ziekenfondsverzekering, de ziekenfondsverzekering voor bejaarden en de kinderbijslagverzekering voor kleine zelfstandigen.

In verband daarmee hebben de ondergetekenden bij schrijven van 8 april 1969 het advies van de Sociaal-Economische Raad gevraagd omtrent een aantal incidenteel te treffen, urgente maatregelen ten behoeve van minder draagkrachtigen. Zij stelden daarbij, dat zij met grote belangstelling de adviezen van die raad tegemoet zagen omtrent de vraagstukken inzake de programmering van de sociale verzekering in de eerstkomende jaren en de meest wenselijke structuur van de verzekeringen tegen kosten van geneeskundige verzorging, doch dat zij niettemin – vooruitlopend op die adviezen – de zienswijze van die raad zouden willen vernemen omtrent de in de adviesaanvraag voorgestelde incidenteel te treffen maatregelen ten aanzien van de ziekenfondsverzekering voor bejaarden, de vrijwillige ziekenfondsverzekering en de kinderbijslagregeling voor kleine zelfstandigen. Daarnaast wezen zij erop, dat de Regering de door hen voorgestelde maatregelen tevens zag tegen de achtergrond van in 1970 te treffen belastingmaatregelen.

Blijkens de bovenbedoelde adviesaanvraag stelden de ondergetekenden aanvankelijk voor te komen tot een premiereductie voor de bejaarden in de hoogste premietariefklasse van de ziekenfondsverzekering voor bejaarden, tot een premiereductie voor de minder draagkrachtige echt)paren in de vrijwillige ziekenfondsverzekering en tenslotte tot een optrekking van de inkomensgrens voor het recht op kinderbijslag voor een tweede kind ingevolge de Kinderbijslagwet voor kleine zelfstandigen.

Beoogd werd deze voorzieningen te financieren door enerzijds een gedeelte – nl. f 35 mln. – van de eenmalige voor het jaar 1969 voor de algemene ouderdomsverzekering aangewende rijksbijdrage jaarlijks ter beschikking te stellen en anderzijds door een bedrag van ongeveer f 30 mln. per jaar te onttrekken aan de rijksbijdrage aan het Algemeen Ouderdomsfonds. Voor het geheel van deze doeleinden zou dan op deze wijze op jaarbasis beschikbaar komen een bedrag in de orde van grootte van f 65 mln.

Omtrent deze voorstellen bracht de S.E.R. op 20 juni 1969 advies uit. In dit advies brengt de S.E.R. tot uitdrukking, dat de keuze van de maatregelen als instrumenten om tot de beoogde doeleinden te geraken zijn instemming heeft. Hiermede wordt immers – aldus de Raad – een gerichte verbetering van de beschikbare inkomens van de laagste inkomensgroepen verkregen, ten dele door een verhoging van het totale inkomen,

ten dele door een vermindering van noodzakelijke uitgaven. Niettemin wenst de raad uitgebreidere voorzieningen, waarvan de financiering in totaal f 95 mln. op jaarbasis zou vergen. Een minderheid van de raad staat minder vergaande voorzieningen voor, zoals uit het hierna volgende zal blijken.

De raad stelt allereerst voor, niet alleen de maximuminkomensgrens voor het recht op kinderbijslag voor het tweede kind te verhogen, maar tevens, met handhaving van het huidige stelsel, de maximuminkomensgrens voor het recht op kinderbijslag voor het eerste kind eenzelfde verhoging te doen ondergaan. Een uitbreiding van het recht op kinderbijslag voor het eerste kind op soortgelijke wijze als voor het tweede kind was voorgesteld, zal naar schatting van de raad in 1970 een extra uitgave vergen van f 16 mln. Te zamen met de geschatte uitgaven voor de reeds voorgestelde uitbreiding voor het recht op kinderbijslag voor het tweede kind, zou een en ander op jaarbasis een verhoging van uitgaven betekenen van f 26 mln. per jaar.

Een minderheid van de raad, begrip hebbende voor het bezwaar van de ongelijke behandeling van gezinnen met één kind en gezinnen met meer kinderen, waartoe de in de adviesaanvraag voorgestelde regeling zou leiden, wil niettemin de omvang van de beschikbaar gestelde middelen voor dit doel in het oog houden en geeft derhalve een wijziging van de in de adviesaanvraag voorgestelde maatregel in overweging in die zin dat het beschikbare bedrag van f 10 mln. wordt aangewend voor zowel verhoging van de inkomensgrens voor het recht op kinderbijslag voor het tweede kind als voor het recht op kinderbijslag voor het eerste kind. De maximuminkomensgrens zal dan uiteraard een minder grote verhoging kunnen ondergaan.

Voor wat de ziekenfondsverzekering voor bejaarden betreft kan de raad instemmen met de beginselen, die aan de voorstellen ten grondslag liggen. De raad meent niettemin dat een andere uitwerking daarvan de voorkeur verdient.

Het voorstel van de raad komt erop neer, dat er geen wijziging wordt gebracht in de eerste twee van de bestaande inkomensklassen van de bejaardenverzekering en in het daarbij behorende premietarief, doch dat de thans bestaande derde inkomensklasse wordt vervangen door twee nieuwe inkomensklassen; daarbij zal de derde inkomensklasse de inkomens omvatten van f 6680–f 8538 met verlaging van het verschuldigde deel van de kostprijs van $\frac{3}{4}$ tot $\frac{2}{3}$ en de vierde inkomensklasse de inkomens van f 8539–f 10 395 met een premietarief op basis van $\frac{3}{4}$ deel van de kostprijs.

Voorts brengt de raad naar voren, dat in de vrijwillige verzekering van beide echtgenoten afzonderlijk premie wordt geheven, terwijl in de bejaardenverzekering per echtpaar slechts één premie verschuldigd is. Indien één van de echtelieden, ingeschreven in de bejaardenverzekering, komt te overlijden, dan zou de overblijvende echtgenoot, indien ingedeeld in de vierde inkomensklasse, in de vrijwillige verzekering een lagere premie verschuldigd zijn. Evenwel is overschrijving naar de vrijwillige verzekering niet mogelijk. Teneinde voor deze categorie de discrepantie tussen de premie in de bejaardenverzekering en die in de vrijwillige verzekering te verminderen, stelt de raad voor de premie voor de alleenstaanden in de hoogste inkomensklasse van de bejaar-

denverzekering niet hoger te doen zijn dan de premie in de derde inkomensklasse.

De kosten, welke de hierboven omschreven uitbreiding van de ziekenfondsverzekering voor bejaarden zou vergen, zouden voor 1970 neerkomen op f 40 mln.

Voor wat de vrijwillige ziekenfondsverzekering betreft kan de raad instemmen met het voorstel om in deze verzekering voor echtparen, wier inkomen niet hoger is dan het minimumloon, vermeerderd met 6 pct. vakantietoeslag, een zodanige extra premiereductieregeling in te voeren, dat de door hen verschuldigde premie als een redelijke premie kan worden aangemerkt. Deze extra premiereductieregeling zal zich dan moeten beperken tot de echtparen, waarvan de man de 65-jarige leeftijd nog niet heeft bereikt, omdat voor de bejaarden afzonderlijke voorzieningen worden bepleit, zoals uit het bovenstaande reeds is gebleken. Voor het treffen van deze maatregelen zal ongeveer f 29 mln. nodig zijn.

Een minderheid van de raad, aanvankelijk een meer structurele oplossing van de problemen voor ogen hebbende, doch in aanmerking nemende, dat de adviesaanvraag kennelijk uitgaat van een noodoplossing voor slechts enkele jaren, kan zich, zij het met enige aarzeling, aansluiten bij de in de adviesaanvraag voorgestelde maatregelen ten aanzien van de ziekenfondsverzekering voor bejaarden en de vrijwillige ziekenfondsverzekering.

Samenvattend stelt de S.E.R., zoals reeds is gezegd, uitgebreidere voorzieningen voor dan de ondergetekenden voor ogen hadden, waarvan de financiering voor het jaar 1970 ongeveer f 95 mln. zou vergen. De voorstellen van de minderheid van de raad zouden eenzelfde bedrag aan kosten vergen als de in de adviesaanvraag voorgestelde maatregelen, nl. f 63 mln.

Voor wat de financiering betreft, is de raad in zijn geheel van mening, dat het onjuist is gelden aan de overheidsbijdrage voor de A.O.W. voor de onderhavige doeleinden te onttrekken, zoals door de Regering in de adviesaanvraag was voorgesteld. De raad is van oordeel, dat het totale bedrag, benodigd voor de extravoorzieningen, ten laste van het Rijk dient te komen.

Bij de bepaling van haar standpunt ten opzichte van de hierboven in het kort samengevatte voorstellen van de S.E.R. wil de Regering met nadruk vooropstellen, dat – afgezien van de bijzondere noodzaak de overheidsuitgaven voor 1970 te beperken – met het oog op de algemene beperktheid van de rijksmiddelen, geen gevolg kan worden gegeven aan het voorstel van de raad het gehele bedrag, dat door de raad voorgestelde maatregelen in totaal zou vergen – een bedrag in de orde van grootte van f 95 mln. – ten laste van de algemene middelen te brengen. In dit opzicht stuiten de voorstellen derhalve op zodanige bezwaren, dat zij op deze grondslag niet te verwezenlijken zijn. Deze zelfde bezwaren gelden voor de zienswijze van de minderheid van de raad, omdat ook in de gedachtengang van deze minderheid een totale last van ongeveer f 63 mln. op de algemene middelen zou moeten worden afgewenteld.

Niettemin erkent de Regering, dat de voorstellen van de S.E.R. bepaald waardevolle elementen bevatten. Met name spreekt het de Regering aan, dat de door de S.E.R. voorgestelde voorzieningen, bij elkaar genomen, een bredere aanpak van het vraagstuk van de minder draagkrachtigen betekenen.

De Regering zou dan ook gaarne de S.E.R. in dit opzicht goeddeels willen volgen. Deze voor een bredere aanpak van het vraagstuk van de voor minder draagkrachtigen bestemde maatregelen moeten evenwel – in meergenoemde adviesaanvraag werd hierop reeds gewezen – mede gezien worden tegen de achtergrond van het in deze kabinetsperiode te voeren fiscale beleid. Daarbij komt uiteraard de vraag in het geding op welke wijze de financiële dekking moet worden gevonden voor de kosten. In dit verband herinnert de Regering eraan, dat het eenmalig voor 1969 ter beschikking van de A.O.W. gestelde bedrag ad f 47,5 mln. ten laste van de tijdelijke overgangsreserve b.t.w. werd gebracht.

De Regering is van oordeel, dat in dit verband de moge-

lijkheid van een verschuiving in de sector van de rijksbijdragen in de sociale verzekering niet buiten beschouwing kan worden gelaten. Hierbij denkt de Regering met name aan een overheveling van een gedeelte van de rijksbijdrage aan het Algemeen Ouderdomsfonds naar de ziekenfondsverzekering voor bejaarden. Een dergelijke maatregel bewerkstelligt, dat een deel van de rijksbijdrage onttrokken wordt aan een *algemene* voorziening voor bejaarden en aangewend wordt voor een *bijzondere groep* van bejaarden, die thans – naar algemene opvatting – bijzondere aandacht verdient. Wanneer het erom gaat een bepaalde groep van minder draagkrachtigen financieel te hulp tekomen, vooral als het onmogelijk is in het kader van een bredere aanpak van het gehele probleem voldoende algemene middelen daarvoor te vinden, is het naar het oordeel van de Regering verantwoord tot een maatregel van verschuiving in de bestaande rijksbijdragen over te gaan, waardoor een meer gerichte besteding dan voorheen mogelijk wordt.

Het geheel van de S.E.R.-voorstellen overziende en rekening houdende met de mogelijkheden tot financiering van de middelen, welke ter dekking daarvan nodig zijn, heeft de Regering besloten:

- a. over te nemen de voorstellen, welke de S.E.R. in zijn advies heeft gedaan met betrekking tot de ziekenfondsverzekering voor bejaarden.
De kosten bedragen ..... f 40 mln.
  - b. voor de vrijwillige ziekenfondsverzekering de mogelijkheid te openen tot invoering van een extra premiereductieregeling ten behoeve van minder draagkrachtige echtparen, niet behorende tot de bejaarden.
Het bedrag, hiervoor beschikbaar, is te stellen op ..... f 14 mln.
  - c. over te nemen het voorstel, dat de S.E.R. heeft gedaan met betrekking tot de kinderbijslag voor kleine zelfstandigen.
De kosten daarvan bedragen ..... f 26 mln.
- Voor de minder draagkrachtigen komt dan in totaal beschikbaar ..... f 80 mln.

Op de hierboven aangegeven onderdelen komen de ondergetekenden hierna afzonderlijk terug.

De Regering heeft besloten de helft van het bedrag van f 80 mln. te financieren uit de rijksbijdrage aan de algemene ouderdomsverzekering. Deze rijksbijdrage wordt derhalve met f 40 mln. verminderd. De andere helft wordt extra ten laste gebracht van de algemene middelen.

Bij de beslissing om de helft van de aan deze maatregelen verbonden kosten te financieren uit een vermindering van de rijksbijdrage aan het Ouderdomsfonds ad f 40 mln. heeft de Regering mede in overweging genomen, dat de positie van dit fonds gunstig is te noemen. Het bestuur der Sociale Verzekeringsbank heeft onlangs het premiepercentage ingevolge de A.O.W., hetwelk thans 9,1 bedraagt, voor 1970 eveneens vastgesteld op 9,1. De Sociale Verzekeringsraad, die overeenkomstig wettelijk voorschrift ter zake is gehoord, kan hiermede instemmen. Hoewel het premiepercentage voor 1970 daarmede nog niet vaststaat – daartoe dient nog een ministeriële beschikking te worden genomen – kan wel met zekerheid worden gezegd, dat ondanks de vermindering van de rijksbijdrage met f 40 mln. die op zich zelf een premiestijging van 0,07 à 0,08 pct. zou betekenen, het premiepercentage ingevolge de A.O.W. voor 1970 ten opzichte van dat voor 1969 in ieder geval niet zal stijgen.

Ziektenfondsverzekering

Geconstateerd moet worden, dat in de ziekenfondsverzekering de verzekerden in de hoogste tariefklasse van de ziekenfondsverzekering voor bejaarden een ten opzichte van hun inkomen procentueel zware premielast hebben te dragen. Het thans geldende premietarief geeft het volgende beeld te zien:

Premie bejaardenverzekering

inkomensklasse	maandpremie (voor ongehuwden en gehuwden)		
	nominaal	verschuldigd deel kostprijs	procentueel
— f 5670	f 14,25	$\frac{1}{4}$	ten minste 3
f 5671 tot 6680	28,50	$\frac{1}{2}$	6 tot 5,1
6681 tot 7364	42,75	$\frac{3}{4}$	7,7 tot 7

De premies voor het jaar 1969 zijn niet kostendekkend, omdat bij de vaststelling ervan rekening is gehouden met overschotten van voorgaande jaren.

De premie is gelijk voor gehuwden en ongehuwden; echtgenote en kinderen zijn gratis medeverzekerd.

Een bejaarde met een inkomen van meer dan f 7364 per jaar is aangewezen op de vrijwillige ziekenfondsverzekering, welke geen landelijk uniforme premie heeft. De premies lopen ondanks de uniforme, wettelijke regeling van het verstrekkingenpakket sterk uiteen, zoals blijkt uit onderstaand overzicht. Dit is een gevolg van de omstandigheid dat de ziekenfondsen elk de premie kunnen vaststellen op basis van de kosten van hun vrijwillige verzekering, welke kosten sterk uiteenlopen door verschillen in consumptie en in kindertal. Enige nivellering in de premie is regionaal tot stand gebracht door regionale verevening van de kosten op basis van vrijwilligheid.

De premie van de vrijwillige ziekenfondsverzekering is verschuldigd per verzekerde van 16 jaar en ouder; dit brengt met zich dat de vrijwillige verzekering van een echtpaar het dubbele kost van die van een alleenstaande.

Premie vrijwillige verzekering

	nominaal	premie per maand	procentueel ¹⁾
ongeacht de hoogte van het inkomen landelijk gemiddelde maximaal	minimaal	a) gehuwden f 57,—	8,6
	landelijk gemiddelde	70,66	10,6
	maximaal	83,—	12,5
minimaal landelijk gemiddelde maximaal		b) ongehuwden f 28,50	4,3
	landelijk gemiddelde	35,33	5,3
	maximaal	41,50	6,2

Uit het vorenstaande blijkt, dat gehuwde bejaarde echtparen, die wegens overschrijding van de toelatingsgrens van de ziekenfondsverzekering voor bejaarden zijn aangewezen op de vrijwillige ziekenfondsverzekering, gemiddeld een aanmerkelijk hogere premie zijn verschuldigd dan wanneer zij in de bejaardenverzekering zouden zijn opgenomen.

De Sociaal-Economische Raad acht het blijkens zijn advies gewenst, dat de toelatingsgrens voor de bejaardenverzekering wordt verhoogd, waardoor een groter aantal bejaarden tot deze verzekering zal kunnen toetreden. Dit biedt tevens het voordeel, dat het aantal bejaarden in de vrijwillige verzekering zal worden verminderd. Aangezien de kosten per bejaarde hoger zijn dan die van de actieven, resulteert een dergelijke verschuiving in een verlaging van de kostendekkende premie van de vrijwillige verzekering.

De S.E.R. huldigt de opvatting dat de toelatingsgrens van de ziekenfondsverzekering voor bejaarden dient te worden opgetrokken tot 70 pct. van de inkomensgrens van de verplichte en vrijwillige verzekering, hetgeen tot effect heeft, dat in het algemeen genomen al degenen, die tijdens hun actieve periode

¹⁾ Berekend van een inkomen gelijk aan het minimumloon plus 6 pct. vakantiebijslag.

verplicht dan wel vrijwillig verzekerd waren, na het bereiken van de leeftijd van 65 jaar kunnen toetreden tot de bejaardenverzekering, ook als zij een relatief goede pensioenverzekering hebben.

De S.E.R. ziet deze optrekking als eenmalig en stelt zich voor deze nieuwe toelatingsgrens daarna aan te passen volgens het normale aanpassingsmechanisme voor de verhoging van de bovengrenzen van de inkomensklassen.

De ondergetekenden kunnen zich met deze opvatting in principe verenigen. Zij merken hieromtrent nog op dat daarbij niet is gerekend met een eventuele autonome verhoging van de inkomensgrens.

Zij sluiten zich aan bij de opvatting van de Ziekenfondsraad dat het, gelet op de bedoeling en de onderlinge samenhang van de maatregelen voor minder draagkrachtigen, aanbeveling verdient geen rekening te houden met een eventuele autonome verhoging van de inkomensgrens, doch bij de vaststelling per 1 januari 1970 uit te gaan van 70 pct. van de inkomensgrens van de verplichte en vrijwillige verzekering, zoals deze grens dan zal komen te luiden op grond van het normale aanpassingsmechanisme.

De voorgestelde maatregel beoogt deze optrekking van de toelatingsgrens van de bejaardenverzekering te realiseren.

De ondergetekenden achten het voorts redelijk, dat de premiedruk in de derde tariefklasse enigermate wordt verlaagd van $\frac{3}{4}$ tot $\frac{5}{8}$ van de kostendekkende premie per betalende verzekerde. De voorgestelde optrekking van de inkomensgrens maakt het nodig het inkomensinterval van de derde tariefklasse te wijzigen en een vierde tariefklasse toe te voegen, waarvoor de premie in alle redelijkheid zou kunnen worden gesteld op $\frac{7}{8}$ van de kostendekkende premie. Met het oog op de premiehoogte van de vrijwillige verzekering wordt echter voorgesteld voor alleenstaanden in de hoogste (de vierde) premietariefklasse het tarief van de derde tariefklasse te heffen. Hierbij moet worden bedacht, dat bejaarden die gelet op hun inkomen in aanmerking komen voor de bejaardenziekenfondsverzekering, niet worden toegelaten tot de vrijwillige ziekenfondsverzekering. Deze bejaarden zijn mitsdien niet vrij zich aan te sluiten bij de voordeligste ziekenfondsverzekering.

De voorgestelde maatregelen resulteren in een tarief, dat eerst over enkele maanden op grond van de dan beschikbare gegevens kan worden vastgesteld. Volgens zeer voorlopige ramingen zou dat tarief ongeveer als volgt kunnen zijn:

Inkomensklasse	Maandpremie	
	nominaal	deel kostprijs
— tot f 5 670	f 18,56	$\frac{1}{4}$
f 5671 tot 6 680	37,12	$\frac{1}{2}$
6681 tot 8 538	46,40	$\frac{5}{8}$
8539 tot 10 395	gehuwden 64,96	$\frac{7}{8}$
	ongehuwden 46,40	$\frac{5}{8}$

Het aantal personen in de bejaardenverzekering, dat bij handhaving van de bestaande regeling voor 1970 op 753 000 wordt geraamd, zal als gevolg van de voorgestelde maatregel toenemen tot naar schatting 890 000 personen.

Bij deze raming is ervan uitgegaan, dat de alleenstaanden, die in de vrijwillige verzekering staan ingeschreven, niet worden gedwongen over te gaan naar de bejaardenverzekering, indien dat voor hen nadelig is.

Anderzijds is aangenomen, dat personen, die niet in de vrijwillige verzekering staan ingeschreven, doorgaans niet worden toegelaten in de vrijwillige verzekering, indien zij in de bejaardenverzekering zijn ingeschreven of tot de bejaardenverzekering kunnen worden toegelaten. (Aangenomen kan worden, dat bij de meeste ziekenfondsen in 1970 de premie voor alleenstaanden in de vrijwillige verzekering lager zal zijn dan f 46,40).

Het verschil tussen de kosten van de verzekering en de premie-opbrengst zal hierdoor globaal stijgen met naar schatting voor 1970 f 40 mln. Overeenkomstig het bepaalde in artikel

25, zesde lid, van de Ziekenfondswet zouden zonder nadere maatregelen het Rijk en de Algemene Kas van de verplichte ziekenfondsverzekering als bedoeld in artikel 71 van de Ziekenfondswet, hiervan elk de helft krijgen te dragen.

Zoals hiervoren reeds is opgemerkt moet de Regering de gedachte van de S.E.R. om deze meerkosten zonder meer ten laste van 's Rijks kas te brengen afwijzen. De Regering stelt in het onderhavige wetsontwerp o.m. voor om voor de financiering van de bejaardenziekenfondsverzekering f 40 mln. meer ter beschikking te stellen bij een gelijktijdige verlaging van de rijksbijdrage aan het Algemeen Ouderdomsfonds met dit bedrag.

De lastenverlaging bij de vrijwillige ziekenfondsverzekering, als gevolg van het overgaan uit deze verzekering van een groot aantal bejaarden, zal naar schatting resulteren in een gemiddelde verlaging van de premie met 4 pct.

Zoals in het inleidend gedeelte van deze memorie is aangegeven, zal een bedrag in de orde van grootte van f 14 mln. uit de algemene middelen kunnen worden gebruikt ten behoeve van de vrijwillige ziekenfondsverzekering. Met het tot nu toe jaarlijks op de rijksbegroting uitgetrokken bedrag voor premiereductie aan vrijwillig verzekerden - voor 1969 f 9 mln. - zou in totaal een bedrag van circa f 23 mln. kunnen worden besteed voor het verlenen van een reductie op de premie van minder draagkrachtige vrijwillig verzekerden. De gedachten van de ondergetekenden gaan in de eerste plaats uit naar premiereductie aan minder draagkrachtige echtparen; voor echtparen immers is de premiedruk relatief het zwaarst. De eerste ondergetekende zal indien het onderhavige voorstel tot wet wordt verheven, bevorderen, dat voor 1970 een post op de begroting wordt opgenomen in de orde van grootte als hiervoren aangegeven.

Ten einde de gedachten in deze enigermate te kunnen bepalen, wordt nog opgemerkt, dat deze begrotingspost ertoe zou kunnen strekken om aan echtparen, waarvan de man de 65-jarige leeftijd nog niet heeft bereikt, met een inkomen tot het bedrag ter hoogte van het minimumloon een reductie op de ziekenfondspremie te verlenen van circa f 200 per jaar. De reductie zou erop kunnen worden gericht om de bestaande regionale verschillen in de premie te mitigeren. De S.E.R. heeft met deze gedachte zijn instemming betuigd.

Het resterende bedrag biedt ruimte om andere groepen, die onder de huidige reductieregeling vallen, tegemoet te komen in de premie, bijv. studerende en invalide personen.

Omtrent de nadere uitwerking van deze aangelegenheid is inmiddels het advies gevraagd van de Ziekenfondsraad.

Kinderbijslagwet voor kleine zelfstandigen

Zoals in het inleidende gedeelte van deze memorie reeds is gesteld, wil de Regering voor wat dit onderdeel betreft het advies van de S.E.R. volgen. In het onderhavige wetsontwerp wordt dan ook voorgesteld de maximuminkomensgrens voor het recht op kinderbijslag voor het tweede kind op te trekken tot het minimumloon, vermeerderd met 6 pct. vakantiebijslag en de maximumgrens voor het recht op kinderbijslag voor het eerste en het tweede kind overeenkomstig te verhogen.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I

Met betrekking tot de berekening van de in artikel I, onderdeel A, voorgestelde verhoging van de rijksbijdrage voor de A.O.W. merken de ondergetekenden het volgende op.

In het eerste lid van artikel 23 van de Algemene Ouderdomswet is bepaald, dat de middelen tot dekking van de uitgaven van het Ouderdomsfonds worden gevonden door het heffen van premies van de verzekerden, alsmede door een bijdrage van het Rijk van f 150 mln. per kalenderjaar.

Ingevolge het eerste lid van artikel 23a van de Algemene Ouderdomswet dient dit bedrag van f 150 mln. bij algemene maatregel van bestuur te worden verhoogd of verlaagd al naar gelang het indexcijfer der lonen is gestegen of gedaald.

Op grond van het tweede lid van genoemd artikel 23a

dient het bedrag van f 150 mln. telkens met ingang van 1 januari te worden herzien, wanneer het indexcijfer der lonen op 31 juli daaraan voorafgaande een afwijking van ten minste 3 pct. vertoont van het indexcijfer, waarop de laatste herziening van dat bedrag is gebaseerd.

Het bedrag van f 150 mln. is laatstelijk herzien bij het Koninklijk besluit van 4 november 1968 (*Stb.* 600), waarbij het met ingang van 1 januari 1969 werd verhoogd tot f 202 mln. Deze verhoging was gebaseerd op het indexcijfer der lonen per 31 juli 1968, dat 276 bedroeg.

Onder indexcijfer der lonen dient ten deze krachtens het zesde lid van artikel 23a te worden verstaan het indexcijfer, aangegeven bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 9, tiende lid, van de Algemene Ouderdomswet. Ingevolge het Koninklijk besluit van 18 april 1961 (*Stb.* 138), waarin deze algemene maatregel van bestuur is neergelegd, wordt onder indexcijfer der lonen verstaan het indexcijfer der regelingslonen per week en per maand van volwassen arbeiders (alle werknemerscategorieën), zoals dat wordt berekend door het Centraal Bureau voor de Statistiek naar de stand op de laatste werkdag van elke kalendermaand en voor de eerste maal wordt gepubliceerd in het „Statistisch bulletin van het Centraal Bureau voor de Statistiek”.

Dit indexcijfer bedroeg per 31 juli 1969 298, hetgeen ten opzichte van het indexcijfer per 31 juli 1968 een stijging van bijna 8 pct. betekent.

Gezien het vorenstaande zou derhalve het bedrag van f 150 mln. ingaande 1 januari 1970 moeten worden verhoogd en wel ingevolge het derde lid van artikel 23a met hetzelfde percentage als waarmee het indexcijfer der lonen op 31 juli, voorafgaande aan de datum van ingang der herziening, afwijkt van het indexcijfer op 31 december 1964, dat 205 bedroeg. Ingevolge het achtste lid van artikel 23a zou de aldus verkregen uitkomst naar boven dienen te worden afgerond op een veelvoud van f 100 000.

Het bedrag van f 150 mln. zou derhalve dienen te worden verhoogd met het procentuele verschil tussen 298 (het indexcijfer per 31 juli 1969) en 205 (het indexcijfer per 31 december 1964), d.i. met 45,37 pct., hetwelk na de voorgeschreven afronding zou leiden tot een bedrag van f 218,1 mln.

Per 1 januari 1970 zou de rijksbijdrage derhalve op grond van vorenvermelde aanpassingsystematiek moeten worden vastgesteld op f 218,1 mln. Dit bedrag dient echter verminderd te worden met de in het algemene gedeelte van deze memorie van toelichting vermelde f 40 mln., waarna dus de rijksbijdrage zoals in artikel I, onder A, wordt voorgesteld, ingaande 1 januari 1970 moet worden gesteld op f 178,1 mln.

Aangezien het bedrag van f 178,1 mln. gebaseerd is op het indexcijfer per 31 juli 1969, dient bij de volgende herzieningen van de rijksbijdrage van dit indexcijfer te worden uitgegaan. Het in artikel I, onder B, voorgestelde strekt hiertoe.

Artikel II

Sub B

De thans in artikel 25 van de Ziekenfondswet opgenomen inkomensbedragen zijn met ingang van 1 januari 1969 vastgesteld bij de wet van 12 februari 1969 (*Stb.* 70).

Bij de algemene maatregel van bestuur van 3 maart 1969 (*Stb.* 102) zijn deze bedragen verhoogd van f 5322, f 6332 en f 7016 tot onderscheidenlijk f 5574, f 6584 en f 7268. Als gevolg van de verhoging van de pensioenbedragen ingevolge de Algemene Ouderdomswet is een verhoging van de genoemde bedragen per 1 augustus 1969 aanhangig gemaakt. De bedragen zullen per genoemde datum worden opgetrokken tot onderscheidenlijk f 5670, f 6680 en f 7364.

Zoals in het algemeen deel van de toelichting reeds is aangegeven wordt het inkomensinterval van de derde tariefklasse opgetrokken tot f 8538 en wordt een vierde tariefklasse toegevoegd.

De wijziging voorgesteld in het tot zevende lid vernummerde zesde lid van artikel 25 houdt verband met de beoogde wijzi-

ging van de financiering van het verschil tussen enerzijds de geraamde kosten van de ziekenfondsverzekering van bejaarden, waarop de krachtens de leden 2-5 van artikel 25 vastgestelde premie is gebaseerd en anderzijds de premie-opbrengst.

Tot nu toe wordt dit financieringstekort op fifty-fifty basis verdeeld over de Algemene Kas van de verplichte ziekenfondsverzekering en 's Rijk kas. Zoals is aangegeven in het algemeen deel van de toelichting wordt voorgesteld met het oog op de toeneming van het tekort, veroorzaakt door de uitbreiding van de kring van verzekerden en de wijziging van het premietarief, f 40 mln. extra uit de algemene middelen aan te wenden. Kort gezegd komt dit erop neer, dat van het verschil tussen de geraamde kosten en de premie-opbrengst f 40 mln. wordt betaald uit 's Rijk kas en dat het resterende tekort op fifty-fifty basis wordt betaald uit 's Rijks kas en de Algemene Kas van de verplichte verzekering.

Sub C

Het voorgestelde artikel 25a heeft tot doel het extra bedrag van f 40 mln. per kalenderjaar, dat uit 's Rijks kas wordt betaald welvaartsvast te maken op dezelfde wijze als is voorzien in artikel 23a van de Algemene Ouderdomswet ten aanzien van de Rijksbijdrage ingevolge artikel 23 van die wet.

Zoals in het voorgaande is opgemerkt, strekt dit wetsontwerp ertoe de kosten, welke aan de hierboven bedoelde voorziening ten behoeve van de ziekenfondsverzekering voor bejaarden zijn verbonden, te dekken door een bedrag van f 40 mln. te onttrekken aan de rijksbijdrage voor de algemene ouderdomsverzekering.

Zoals uit de voorgestelde wijziging van de artikelen van de Ziekenfondswet blijkt, wordt voorgesteld, deze f 40 mln., welke in de Algemene Ouderdomswet, ware dit bedrag niet aan de rijksbijdrage onttrokken, gebonden zou zijn aan de ontwikkeling van het indexcijfer der lonen, ook in de Ziekenfondswet de ontwikkeling van het loonindexcijfer te doen volgen.

De ondergetekenden willen daarbij niet verhehlen, dat, wanneer onverhoopt de totale kosten van de ziekenfondsverzekering voor bejaarden zich blijven ontwikkelen in een groeitempo, dat hoger ligt dan dat van het indexcijfer der lonen, het verschil, dat ontstaat wegens de snellere ontwikkeling der totale kosten dan die van het indexcijfer der lonen als gevolg van de ten deze in de wet voorziene regeling, voor de helft komt voor rekening van het Rijk en voor de helft voor rekening van de Algemene Kas.

In dit verband willen de ondergetekenden opmerken dat de voortdurende stijging van de kosten, verbonden aan de ziekenfondsverzekering voor bejaarden, hun een bron van zorg is, in verband waarmee zij eens te meer te kennen willen geven, dat zij met verlangen het advies van de S.E.R. tegemoet zien omtrent het vraagstuk van de meest wenselijke structuur van de verzekering tegen kosten van geneeskundige verzorging.

Artikel III

De in dit artikel voorgestelde wijziging onder A spreekt voor zich zelf. In plaats van het in het bestaande eerste en tweede lid van artikel 5 van de Kinderbijslagwet voor kleine zelfstandigen aangegeven bedrag, dat als inkomensgrens geldt, wordt nu een omschrijving van die inkomensgrens gegeven met verwijzing naar artikel 9a, vierde lid, krachtens welke bepaling de exacte vaststelling van de inkomensgrens voor het recht op kinderbijslag voor het eerste en tweede kind en voor het recht op kinderbijslag voor het tweede kind telkens na afloop van een kalenderjaar plaatsvindt.

Uit de bewoordingen van het voorgestelde artikel 9a blijkt, dat de inkomensgrens over het voorafgaande kalenderjaar wordt opgebouwd op basis van het minimumloon per maand, dat achtereenvolgens over de maanden in het voorafgaande kalenderjaar heeft gegolden ingevolge de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag. De som van de op deze wijze verkregen maandlonen wordt met 6 pct. verhoogd.

Bij wijziging van het maandloon, ingaande in de loop van een kalendermaand, wordt het over die maand geldende

minimumloon berekend op basis van het aantal werkdagen liggende vóór en na die wijziging, gekoppeld aan het maandloon, dat vóór en na die wijziging gold.

Teneinde te bevorderen, dat in de praktijk met ronde getallen kan worden gewerkt en rekening houdende met het verschil in inkomensgrens, dat ontstaat tussen de inkomensgrens, bedoeld in het eerste lid en bedoeld in het tweede lid van artikel 5, als gevolg van de bepaling in het eerste lid, dat het bedrag aan kinderbijslag voor een eerste kind over het voorafgaande kalenderjaar moet worden afgetrokken, is in het derde lid van artikel 9a de bepaling opgenomen dat de inkomensgrens voor het recht op kinderbijslag voor het eerste en tweede kind en de inkomensgrens voor het recht op het tweede kind naar boven afgerond dient te worden op een veelvoud van f 50.

Zou het minimumloon na 1 juli 1969 ongewijzigd blijven en voor wat de kinderbijslag betreft, rekening worden gehouden met een herziening per 1 juli 1969, waardoor de kinderbijslag voor een eerste kind over 1969 plm. f 470 zal bedragen, dan zou de inkomensgrens 1969 voor het recht op kinderbijslag voor het eerste en het tweede kind met inachtneming van de overgangsbepaling, opgenomen in artikel IV, gesteld moeten worden op f 7450 en de inkomensgrens voor het recht op kinderbijslag voor het tweede kind op f 7950.

Artikel IV

Ten aanzien van de in artikel IV van dit wetsontwerp opgenomen overgangsbepaling zij het volgende toegelicht.

Ingevolge artikel 9a van de Kinderbijslagwet voor kleine zelfstandigen, zoals dat artikel na de totstandkoming van de onderhavige wet zal luiden, wordt onder minimumloon verstaan het loon in de zin van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (wet van 27 november 1968, *Stb.* 657). Deze wet is evenwel eerst in werking getreden op 23 februari 1969, t.w. ingaande de tiende kalenderweek na 17 december 1968 - de datum van uitgifte van het *Staatsblad*, waarin zij werd geplaatst. Als gevolg hiervan kunnen de artikelen 5 en 9a van de K.K.Z. na de onderhavige wijziging op de maanden januari en februari 1969 geen toepassing vinden.

In verband daarmee is berekend welk bedrag aan minimumloon over het desbetreffende tijdvak zou hebben gegolden, indien de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag op die periode reeds betrekking zou hebben gehad. Als norm hiervoor is gekozen het minimumloon, dat tot de datum van inwerkingtreding van laatstgenoemde wet heeft gegolden.

Bij de beschikking Minimuminkomen 1967 van 7 februari 1967 (*Stcrt.* 1967, 28) van het College van Rijksbemiddelaars werd dit inkomen per 1 juli 1967 vastgesteld op f 554,70 per maand, welk bedrag nadien niet meer is gewijzigd. Wel diende dit bedrag op grond van de beschikking Tijdelijke bijslag minimuminkomen van 1969 van 23 december 1968 (*Stcrt.* 1968, 251), eveneens van genoemd college, per 1 januari 1969 te worden verhoogd met f 52, zodat het minimuminkomen van 1 januari 1969 tot 23 februari 1969 f 606,70 per maand bedroeg.

Het minimumloon ingevolge de meergenoemde Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag is gezien het Koninklijk besluit van 18 februari 1969 (*Stb.* 54) bij de inwerkingtreding van die wet eveneens gesteld op f 606,70 per maand. De eerste verhoging vond blijkens het Koninklijk besluit van 15 maart 1969 eerst per 17 maart 1969 plaats.

Gezien het vorenstaande kan het minimumloon over de maanden januari en februari 1969 ter zake gesteld worden op 2 x f 606,70 is f 1213,40.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

B. ROOLVINK.

*De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

R. J. H. KRUISINGA.